

4

**การสำรวจและประเมินทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนเขาปากกว้าง
หมู่ที่ 4 ตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**

Survey and Evaluation of Resources in The Area of Khao Pak Kwang Community Forest,
Moo 4, Tambon Dhammasen, Amphoe Pho Tha Ram, Changwat Ratchaburi

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบโครงสร้างของสังคมพืช ลักษณะทางนิเวศวิทยา ชนิดพันธุ์ที่ราษฎรนำมาใช้ประโยชน์ และประเมินมูลค่าผลผลิตจากป่าชุมชน โดยทำการวางแผนตัวอย่างขนาด 50×50 ตารางเมตร (0.25 เฮกแตร์) จำนวน 1 แปลง แล้วแบ่งแปลงตัวอย่างออกเป็นแปลงย่อย ขนาด 10×10 ตารางเมตร เพื่อเก็บข้อมูลไม้ใหญ่ จำนวน 25 แปลง และวางแผนตัวอย่างขนาด 4×4 ตารางเมตร และขนาด 1×1 ตารางเมตร ที่มุมขวาล่างของแปลง 10×10 ตารางเมตร ทุกแปลง เพื่อเก็บข้อมูลลูกไม้และกล้าไม้ ตามลำดับ และทำการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชนเขาปากกว้าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนใน 3 หมู่บ้าน รอบพื้นที่ป่าชุมชน ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนจำนวน 200 ครัวเรือน เป็นประชากรตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา และไค-สแควร์

ผลการศึกษาโครงสร้างของสังคมพืช พบว่า พันธุ์ไม้ที่สำรวจพบทั้งหมดมีจำนวน 44 ชนิด จำแนกเป็นไม้ยืนต้น จำนวน 19 ชนิด ลูกไม้ จำนวน 25 ชนิด และกล้าไม้ จำนวน 28 ชนิด ค่าความหนาแน่นของไม้ยืนต้นเท่ากับ 65 ต้นต่อไร่ โดยชนิดพันธุ์ไม้ที่มีค่าดัชนีความสำคัญสูง ซึ่งถือว่าเป็นไม้ที่พันธุ์ไม้เด่นและสำคัญ 5 อันดับแรก คือ อ้อยช้าง พลวง ประดู่ คางและรัง โดยมีค่าดัชนีความสำคัญเท่ากับ 75.18 , 52.87 , 39.49 , 20.51 และ 12.49 ตามลำดับ โดยอ้อยช้างเป็นพันธุ์ไม้ที่มีการกระจายมากที่สุด มีความหนาแน่นมากที่สุด และมีความเด่นมากที่สุด (มีค่าความถี่สัมพัทธ์ เท่ากับ 24.32 เปอร์เซ็นต์ ค่าความหนาแน่นสัมพัทธ์เท่ากับ 22.78 เปอร์เซ็นต์ และค่าความเด่นสัมพัทธ์เท่ากับ 28.07 เปอร์เซ็นต์) สำหรับความหนาแน่นของลูกไม้ เท่ากับ 644 ต้นต่อไร่ โดยมี อ้อยช้าง เป็นชนิดที่พบมากที่สุดในแปลงตัวอย่าง ในส่วนของกล้าไม้พบว่า มีการกระจายของพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดปะปนกันกับสมุนไพรและของป่าอื่นๆ อาทิ หนอนตายหยาก รัง สามพันตา และพลวง เป็นต้น

ผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงวัยทำงาน จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลธรรมเสน อาชีพหลักคือทำการเกษตรและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนค่อนข้างต่ำ ส่วนใหญ่ทราบว่าป่าชุมชนอยู่ในเขตหมู่บ้าน มีการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าโดยส่วนใหญ่นำไปใช้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ได้แก่ หน่อไม้ เห็ด และสมุนไพรต่างๆ เป็นต้น

คำหลัก : การสำรวจและประเมิน / ทรัพยากร / ป่าชุมชน